

13. **Системи** управління якістю. Настанови щодо поліпшення процесів в організаціях охорони здоров'я (IWA 1:2005, IDT): ДСТУ IWA 1:2007. – К. : Держспоживстандарт України, 2008. – 83 с. – (Національний стандарт України) [Systemy upravlinnia yakistiu. Nastanovy shchodo polipshennia protsesiv v orhanizatsiiah okhorony zdorovia (IWA 1:2005, IDT): DSTU IWA 1:2007. – К. : Derzhspozhyvstandart Ukrainy, 2008. – 83 s. – (Natsionalnyi standart Ukrainy)].

14. **Системи** управління якістю. Основні положення та словник термінів (ISO 9000:2005, IDT): ДСТУ ISO 9000:2007. – К. : Держспоживстандарт України, 2008. – 34 с. – (Національний стандарт України) [Systemy upravlinnia yakistiu. Osnovni polozhennia ta slovnyk terminiv (ISO 9000:2005, IDT): DSTU ISO 9000:2007. – К. : Derzhspozhyvstandart Ukrainy, 2008. – 34 s. – (Natsionalnyi standart Ukrainy)].

15. **Устїнов О. В.** Стандарти і протоколи: кращий світовий досвід в українських реаліях / О. В. Устїнов // Стандарти і протоколи. – 2014. – № 4(102) – VII/VIII. – Режим доступу : www.dec.gov.ua/mtd/publikatsii/2014%20stand.pdf [Ustinov O. V. Standarty i protokoly: krashchyy svitovyy dosvid v ukrainskykh realiakh / O. V. Ustinov // Standarty i protokoly. – 2014. – № 4(102) – VII/VIII. – Rezhym dostupu : www.dec.gov.ua/mtd/publikatsii/2014%20stand.pdf].

16. **Хімічева Г. І.** Контроль і оцінка якості медичних послуг за вимогами ДСТУ ISO 9001:2009 / Хімічева Г. І., Пономаренко Н. А. // Восточноєвроп. журн. передових технологій. – 2010. – № 3/4(45). – С. 33 – 36 [Khimicheva H. I. Kontrol i otsinka yakosti medychnykh posluh za vymohamy DSTU ISO 9001:2009 / Khimicheva H. I., Ponomarenko N. A. // Vostochnoevrop. zhurn. peredovykh tehnologiy. – 2010. – № 3/4(45). – S. 33 – 36].

17. **Ярош Н. П.** Сучасний стан, проблеми стандартизації медичної допомоги та шляхи їх вирішення в умовах реформування системи охорони здоров'я України / Н. П. Ярош, С. І. Лупей-Ткач // Україна. Здоров'я нації. – 2012. – № 1(21). – С. 95 – 100 [Yarosh N. P. Suchasnyi stan, problemy standartyzatsii medychnoi dopomohy ta shliakhy yikh vyrishennia v umovakh reformuvannia systemy okhorony zdorovia Ukrainy / N. P. Yarosh, S. I. Lupei-Tkach // Ukraina. Zdorovia natsii. – 2012. – № 1(21). – S. 95 – 100].

18. **Donabedian A.** Evaluating the Quality of Medical Care / A. Donabedian // *Milbank Q.* – Dec. 2005. – 83(4). – P. 691 – 729.

19. **Donabedian A.** Promoting quality through evaluation the process of the patient care / A. Donabedian // *Medical care.* – 1968. – № 6. – P. 181 – 201.

20. **Donabedian A.** The quality of care: how can it be assessed? / A. Donabedian // *JAMA.* – 1988. – Vol. 260. – P. 1743 – 1748.

21. **Vuory X. V.** Quality Assurance of Health Services : Concepts and Methodology / X. V. Vuory. – Copenhagen : WHOR eg. Office for Europe, 1982. – VII, 127 p.

Надійшла до редколегії 12.10.15

Олена ПРИТУП

Національна академія державного управління
при Президентіві України

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ У СФЕРІ КУЛЬТУРИ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

Розглядаються основні джерела фінансування культурного розвитку на державному та регіональному рівнях. Досліджуються сучасний стан фінансового забезпечення державної політики України у сфері культури, основні джерела позабюджетного фінансування закладів культури. Аналізується динаміка виділення коштів із державного бюджету на розвиток культури та мистецтва протягом 2010 – 2014 рр. Розкриваються основні проблеми бюджетного фінансування сфери культури на регіональному рівні. Пропонуються механізми вдосконалення методики планування розрахунків обсягів видатків на сферу культури, враховуючи ступінь розвитку мережі закладів культури та відмінності регіонів за забезпеченістю закладами культури відносно кількості населення. Визначаються пріоритетні напрями вдосконалення фінансового забезпечення регіональної культурної політики України. Виокремлюються програмно-цільове фінансування та державно-приватне партнерство як найефективніші форми фінансування сфери культури регіонів України.

Ключові слова: фінансове забезпечення, сфера культури, культурна політика держави, регіон, регіональна культурна політика.

Olena Prytup. Financial assistance in of implementation of the state policy of Ukraine in the field of culture at the regional level

The main sources of funding cultural policy at the national and regional levels are considered in the article. The modern financial support for Ukraine's state policy in the field of culture and the main sources of extrabudgetary funding cultural institutions are investigated. The dynamics of allocation of funds from the state budget for the development of culture and art during the years 2010 – 2014 is analyzed. The basic problems of budget financing of culture at regional level are disclosed. The mechanisms for improvement of the method of planning of calculation of expenditures on the field of culture, taking into account the degree of development of a network of cultural institutions and regional differences for the support of cultural institutions relatively to population are proposed. The priority directions to improve the financial support of the regional cultural policy of Ukraine are defined. The program-targeted financing and public-private partnerships as the most efficient form of financing of culture regions of Ukraine are identified.

Key words: financial support, field of culture, cultural policy of the state, region, regional cultural policy.

Культурний розвиток держави є важливим чинником її конкурентоспроможності на міжнародній арені. Кожна країна, у тому

числі й Україна, цікава для світової спільноти саме своїми регіональними культурними традиціями та звичаями.

На відміну від багатьох західноєвропейських держав, у яких культурна індустрія приносить значний прибуток до державного бюджету, культурна галузь України ще перебуває на стадії свого становлення й потребує підтримки з боку держави. Така ситуація склалася через те, що сфера культури в пострадянський період не була визначена як пріоритетна галузь суспільного життя, а тому й фінансується за залишковим принципом. Усі труднощі економічної кризи відображаються передусім на фінансовому забезпеченні культурної сфери регіонів. На сьогодні, коли Україна стала на шлях ринкової економіки, система бюджетного фінансування регіональної культури майже зруйнована, а нова, яка б відповідала сучасним вимогам, – не створена. Усе це призводить до призупинення поточних і капітальних ремонтів закладів культури, скорочення кількості культурно-мистецьких заходів і кількості працівників культурної сфери в регіонах України тощо. Цим визначається актуальність дослідження в галузі науки державного управління проблеми фінансування культурного розвитку на регіональному рівні. Саме в регіонах мають закладатися основи формування і реалізації державної культурної політики, яка має враховувати регіональну специфіку культурного розвитку.

Вагомий внесок у дослідження культурної політики зробили українські вчені В. Андрущенко, Ю. Богуцький [11], І. Дзюба [1], М. Жулинський [2], В. Карлова [4], В. Малімон [5], П. Ситник, В. Скуратівський, В. Трошинський [13], Г. Чміль [15], С. Чукут [16] та інші науковці. Проблеми фінансового забезпечення культурного розвитку спеціально вивчали О. Гриценко, Т. Метельова, С. Садовенко, В. Солодовник [12], О. Різник, Т. Настич [6]. Проте вони висвітлюють переважно загальнонаціональні проблеми фінансування культурної сфери. Державне регулювання розвитку культури на регіональному рівні, зокрема стан її фінансування в Харківській області, досліджувала Н. Фесенко [13]. Однак у цілому сьогодні бракує наукових розробок щодо фінансового забезпечення регіональної культурної політики України.

Метою статті є дослідження сучасного стану фінансування культурної сфери в Україні та визначення основних напрямів удосконалення фінансового забезпечення розвитку культури в регіонах.

За роки незалежності в Україні були визначені нові засади державної політики у сфері культури, які відповідають загально визначеним світовим принципам. Серед таких є визнання культури одним з основних факторів самобутності українського народу; сприяння створенню єдиного культурного простору України, збереженню цілісності культури; захист і збереження культурної спадщини як основи національної культури; створення умов для творчого розвитку особистості, підвищення

культурного рівня та задоволення потреб українського народу. Однак для цього необхідно досягти належного фінансового забезпечення культурної політики, особливо на регіональному рівні.

У сучасній Україні регіональна культура не є пріоритетним напрямом суспільного розвитку. На наш погляд, політична й управлінська еліта недооцінює значення культури в процесах державотворення, розвитку всіх сфер суспільного життя, у формуванні духовного потенціалу суспільства. Свідченням цього є відсутність цілісної концепції розвитку національної та регіональної культури, недосконалість нормативно-правової бази культурного розвитку регіонів, недостатнє фінансування цієї сфери з боку держави, неефективність форм та методів витрачання бюджетних ресурсів та відсутність дієвих механізмів залучення позабюджетних коштів для культури регіонів.

Згідно із Законом України «Про культуру» базова мережа закладів культури утримується за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів; коштів, що надходять від господарської діяльності, надання платних послуг; грантів, благодійних внесків, добровільних пожертв фізичних і юридичних осіб, у тому числі іноземних та інших не заборонених законодавством джерел [9]. На сьогодні для більшості закладів та організацій культурної сфери державної та комунальної власності основним джерелом фінансових надходжень залишається бюджетне фінансування, що передбачає виділення коштів з державного та місцевих бюджетів (табл. 1) [3].

Таблиця 1

Видатки на культуру і мистецтво у 2010 – 2014 рр.

Видатки	Роки				
	2010	2011	2012	2013	2014
Усього видатків зведеного бюджету України, млн грн	377 842,8	416 853,6	492 454,7	505 843,8	523 125,7
Видатки на культуру і мистецтво, млн грн	6 046,5	6 615,5	8 017,9	8 444,1	8 483,5
У % до загальної суми видатків	1,6	1,6	1,6	1,7	1,6
У % до ВВП	0,6	0,5	0,6	0,6	0,5

На підставі порівняння статистичних даних, наведених у табл. 1, прослідковується динаміка до збільшення з кожним наступним роком видатків на культуру і мистецтво. Найбільше зростання видатків припадає на 2012 р., коли вони зросли на 1 402,4 млн грн, а найменше – на 2014 р. – зростання становило лише 39,4 млн грн, порівняно з 2013 р. Загалом з 2010 по 2014 рр. фінансування цієї галузі зі зведеного бюджету зросло з 6 046,5 до 8 483,5 млн грн, тобто на 2 437 млн грн. Але в процентному співвідношенні до загальної суми видатків воно залишається майже незмінним, лише у 2013 р. збільшилось на 0,1 %.

Як частка ВВП видатки на культуру і мистецтво як були, так і лишаються мізерними й коливаються в межах від 0,5 до 0,6 %.

Таким чином, попри відносно зростання бюджетного фінансування культури, його обсяги залишилися недостатніми, особливо в частині видатків розвитку, породжуючи відсталість матеріально-технічної бази закладів культури, вплив професійних кадрів. У результаті такої фінансової політики багато закладів культури, особливо в малих містах і селах, не забезпечують належну якість та обсяги своїх послуг, а отже – не можуть повністю задовольняти культурні потреби громадян [7].

Через такий фінансовий стан зростає загроза втрати культурної спадщини, розриву єдиного культурно-інформаційного простору, обмеження участі України у світовому культурному обміні. Для вирішення складних соціокультурних проблем необхідне переосмислення сучасної державної регіональної політики у сфері культури, її пріоритетних напрямів, завдань і механізмів реалізації. Виникає проблема не тільки збільшення фінансування культури з державного бюджету, а й удосконалення засобів і механізмів фінансування культури загалом [6].

Сьогодні в кризових умовах не варто сподіватися на суттєве збільшення бюджетних видатків на регіональний культурний розвиток. Тому для зміцнення фінансового стану сфери культури в регіонах необхідне залучення альтернативних джерел фінансування: спонсорство, меценатство, благодійництво та ін.

Слід розмежувати пріоритети фінансування культури на державному та регіональному рівнях. Міністерство культури має дбати насамперед про національні та державні заклади культури. Тому перш за все фінансуються культурно-мистецькі заходи загальнодержавного значення – конкурси, фестивалі та заходи з нагоди відзначення свят. Натомість у регіонах підтримують передусім бібліотеки, школи мистецтв, місцеві музеї й театри тощо.

Виникає питання: чому в сучасних умовах фінансування сфери культури на регіональному рівні залишається проблемою? Справа в тому, що чинна законодавча база чітко не визначає обсягів асигнувань на культуру із місцевих бюджетів і не передбачає розподілу відповідальності за її фінансове забезпечення між загальнодержавним і місцевими бюджетами. Більшість закладів культури фінансується з місцевих бюджетів, а в умовах складної економічної ситуації в країні ці бюджети залишаються переважно дотаційними. Надання дотацій з державного бюджету України на реалізацію пріоритетних регіональних програм культурного розвитку значно ускладнюється через невідпрацьований механізм міжбюджетних відносин. У цьому випадку фінансове забезпечення культурної галузі регіону залежить від потужності місцевого бюджету та зацікавленості керівництва місцевих органів влади у вирішенні основних проблем сфери культури.

Ще однією проблемою бюджетного фінансування культурного розвитку є низька ефективність використання бюджетних коштів. Асигнування з державного та місцевих бюджетів спрямовують насамперед на утримання існуючої бюджетної мережі закладів культури за принципом кошторису, а не на підтримку культурно-мистецьких програм, проектів чи заходів, які розробляють для задоволення культурних потреб сучасного суспільства. Такий підхід обмежує творчу діяльність митців, різноманіття форм культурної діяльності та підвищення якості надання культурних послуг населенню.

Досить часто розподіл бюджетних асигнувань та визначення їх цільового призначення здійснює керівництво органів державної влади на власний розсуд, не враховуючи інтереси суб'єктів культурної діяльності, що призводить до суб'єктивізму в розподілі фінансових ресурсів та їх неефективного використання в культурній сфері регіону.

З метою підвищення ефективності формування бюджетних видатків був запроваджений нормативний принцип фінансування культурної сфери, відповідно до якого фінансові ресурси виділяються на основі методики розрахункових нормативів на одного мешканця наявного населення певної адміністративно-територіальної одиниці. Але практичний досвід планування витрат на душу населення в культурній сфері підтверджує, що такий підхід не враховує особливостей регіональної інфраструктури культурної галузі і призводить до неналежного фінансування окремих територій [4].

Для усунення таких недоліків потрібно вдосконалити методику планування розрахунків обсягів видатків на сферу культури. Зокрема, необхідно враховувати ступінь розвитку мережі закладів культури та відмінності регіонів за забезпеченістю закладами культури відносно кількості населення (табл. 2) [3; 10].

Як бачимо, рівень забезпеченості різними закладами культури в регіонах відрізняється. У деяких областях з меншою кількістю населення функціонує більш потужна культурна інфраструктура, у якій набагато більші потреби, які діючі нормативи фінансування культурної галузі не в змозі забезпечити. Для функціонування наявної мережі закладів культури регіонів потрібне запровадження інших методів планування бюджетних коштів на розвиток культурної сфери, що будуть відповідати їх реальним потребам.

Найбільш ефективним методом фінансового забезпечення культурної сфери, спрямованим на управління бюджетними ресурсами в коротко- та середньостроковій перспективі, зарекомендувало себе програмно-цільове фінансування. Цей метод передбачає розроблення та реалізацію бюджетних програм, для досягнення яких необхідне виявлення найбільш гострих проблем у культурній сфері регіону та визначення відповідно до них пріоритетних цілей.

Рівень забезпеченості закладами культури за регіонами на кінець 2014 р.

Область	Кількість населення (тис. осіб)	Кількість закладів на 100 000 осіб		
		Бібліотеки	Клубні заклади	Демонстратори фільмів
Вінницька	1 618,3	61,0	70,1	10,9
Волинська	1 041,3	58,0	64,5	1,2
Дніпропетровська	3 292,4	24,6	17,9	0,6
Донецька	4 343,9	–	–	0,4
Житомирська	1 262,5	72,7	86,5	1,4
Закарпатська	1 256,9	39,2	37,1	0,8
Запорізька	1 775,8	32,2	25,2	3,1
Івано-Франківська	1 382,1	55,8	52,3	8,9
Київська	1 725,5	51,9	48,7	0,7
Кіровоградська	987,6	59,6	60,6	3,3
Луганська	2 239,5	13,7	11,6	–
Львівська	2 538,4	53,4	55,6	2,1
Миколаївська	1 168,4	45,3	45,7	1,6
Одеська	2 396,5	36,6	30,8	0,6
Полтавська	1 458,2	55,3	59,4	1,9
Рівненська	1 158,8	51,9	58,5	2,9
Сумська	1 133,0	52,6	56,5	1,7
Тернопільська	1 073,3	84,9	86,3	10,3
Харківська	2 737,2	30,7	25,6	4,1
Херсонська	1 072,5	48,6	42,0	4,6
Хмельницька	1 307,0	71,8	89,6	8,2
Черкаська	1 260,0	58,6	59,1	5,4
Чернівецька	908,5	44,1	42,6	8,5
Чернігівська	1 066,8	69,2	73,2	7,0

Основною перевагою програмно-цільового методу є те, що фінансування орієнтоване не лише на вкладання коштів, а й на досягнення визначених цілей. За такого підходу основні ресурси спрямовуються на збереження національної культурної спадщини й на стимулювання культурного розвитку регіонів України.

Ще одним механізмом фінансового забезпечення культурної сфери є позабюджетне фінансування, основними джерелами якого є позабюджетні надходження. Основними видами джерел позабюджетного

фінансування закладів культури і мистецтва є: патронаж і меценатство; благодійництво та спонсорство; членські внески; пожертви; гранти; кредити; резервні вкладення тощо [14]. Важливе місце серед позабюджетних джерел фінансування культурного розвитку посідає спонсорство, яке відповідно до чинного законодавства України визначається як добровільна матеріальна, фінансова, організаційна та інша підтримка фізичними й юридичними особами будь-якої діяльності з метою популяризації виключно свого імені, найменування, свого знака для товарів і послуг [10]. Спонсорство може здійснюватися у вигляді виділення фінансових коштів, оплати рахунків, зворотних або частково-зворотних платежів, закупівель обладнання, інструментів, інвентарю, заснування премій, стипендій, гонорарів, призов і т.д. Щоправда, недоліком такого фінансування є неможливість отримання достовірних даних про обсяги спонсорської допомоги культурній галузі України.

Інше джерело надходжень позабюджетних коштів – меценатство, спрямоване на некомерційну підтримку діяльності закладів, організацій, підприємств культури, окремих митців та мистецьких проєктів. За допомогою меценатства приватні та юридичні особи демонструють політику соціальної відповідальності та формують свій позитивний імідж. Благодійність передбачає надання допомоги без фінансових та інших зобов'язань з боку отримувача, яка, зазвичай, оформлюється актом дарування.

Особливе місце в культурній сфері посідає патронаж – фінансове й організаційне заступництво, яке чиниться на стабільній і довгостроковій основі. Під патронажем перебувають конкретні установи, організації та окремі особи. Патронаж, як правило, оформлюється довготривалим договором або організаційними документами, згідно з якими патрон є співзасновником установи культури з певними правами і зобов'язаннями.

Значну фінансову підтримку культурному розвитку України здійснюють міжнародні проєкти і програми. Традиційним позабюджетним джерелом фінансування культурної сфери є власна комерційна діяльність закладів культури. Вона чітко зорієнтована на потреби відвідувачів, на ті види діяльності, які користуються підвищеним попитом у населення. Окрім надання платних послуг у культурній галузі, це можуть бути і банківський депозит, і здавання приміщень в оренду, та ін.

На жаль, останнім часом в Україні спостерігається зниження інтересу до меценатства і спонсорства у сфері культури, недостатньо використовуються конкурсні гранти, слабо стимулюється інвестування культурного розвитку регіонів. Причиною такої ситуації є відсутність дієвих механізмів управління щодо взаємодії суб'єктів господарської діяльності культурної сфери з фінансовими та банківськими структурами. Для заохочення додаткової фінансової підтримки культурної галузі регіонів потрібне створення державою більш

сприятливого режиму оподаткування фізичних та юридичних осіб, які спрямовують свої кошти на розвиток культури.

У сучасних умовах найефективнішою формою фінансування культурного розвитку регіонів є державно-приватне партнерство, яке побудоване на поєднанні приватного та державного секторів економіки з метою реалізації важливих для суспільства регіональних культурних проєктів. Тому важливо стимулювати створення інститутів державно-приватного партнерства у сфері регіональної культури, що передбачає: розвиток меценатства та благодійництва; формування ринку культурних цінностей, спільну участь держави та бізнесу в розвитку цього ринку, а також в економічно-ефективних проєктах у сфері культури регіонів України. Основними перевагами застосування такого методу фінансування є те, що реалізація проєктів у межах державно-приватного партнерства не завжди потребує виділення коштів із державного чи місцевого бюджетів, а, навпаки, поповнює їх за рахунок надходжень від сплати платежів приватних партнерів.

В умовах сьогодення державне фінансування сфери культури регіонів України досить обмежене і недостатнє для утримання й розвитку базової мережі закладів культури на місцях. Розвиток культурної галузі залежить не лише від збільшення фінансування з державного та місцевих бюджетів, а й від удосконалення існуючих та створення нових засобів і механізмів фінансового забезпечення. Удосконалення потребує методика планування розрахунків обсягів видатків на культуру, яка б враховувала відмінності регіонів за забезпеченістю установами культури відносно кількості населення та різний ступінь розвитку мережі закладів культури в регіонах. Слід реформувати законодавство України в напрямі створення більш сприятливих умов для залучення додаткових коштів на розвиток регіональної культури шляхом надання податкових пільг.

Найбільш ефективними формами фінансування сфери культури регіонів України є програмно-цільове фінансування та державно-приватне партнерство, які дають можливість більш раціонально використовувати фінансові ресурси, залучати їх від приватних партнерів та досягати поставлених цілей програми чи проєкту культурного розвитку регіонів України. Одним із найактуальніших напрямів дослідження проблеми фінансового забезпечення розвитку культури є розробка інструментів вирівнювання культурного розвитку регіонів України на прикладі програмно-цільового фінансування.

Список використаних джерел / List of references

1. **Гриценко О. А.** Шляхи удосконалення фінансування культури в Україні : аналіт. записка / О. А. Гриценко, В. В. Солодовник. – Режим доступу : www.culturalstudies.in.ua/zv_2004_1.php [Hrytsenko O. A. Shliakhy

udoskonalennia finansuvannia kultury v Ukraini : analit. zapyska / O. A. Hrytsenko, V. V. Solodovnyk. – Rezhym dostupu : www.culturalstudies.in.ua/zv_2004_1.php].

2. **Дзюба І. М.** Між культурою і політикою / І. М. Дзюба. – К. : Сфера, 1998. – 374 с. [Dziuba I. M. Mizh kulturoiu i politykoiu / I. M. Dziuba. – K. : Sfera, 1998. – 374 s.]

3. **Жулинський М.** Нація. Культура. Література: національно-культурні міфи та ідейно-естетичні пошуки української літератури / М. Жулинський. – К. : Наук. думка, 2010. – 560 с. [Zhulynskiy M. Natsiia. Kultura. Literatura: natsionalno-kulturni mify ta ideino-estetychni poshuky ukrainskoi literatury / M. Zhulynskiy. – K. : Nauk. dumka, 2010. – 560 s.]

4. **Заклади культури, мистецтва, фізкультури та спорту України у 2014 році** : стат. бюл. / Держ. служба статистики України. – К., 2015. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua [Zaklady kultury, mystetstva, fizkultury ta sportu Ukrainy u 2014 rotsi : stat. biul. / Derzh. sluzhba statystyky Ukrainy. – K., 2015. – Rezhym dostupu : www.ukrstat.gov.ua].

5. **Карлова В. В.** Державна політика у сфері культури: сутність та особливості реалізації в сучасних умовах : автореф. дис. ... канд. наук держ. упр. : 25.00.01 / Карлова В. В. ; Укр. акад. держ. упр. при Президентові України. – К., 2003. – 18 с. [Karlova V. V. Derzhavna polityka u sferi kultury: sutnist ta osoblyvosti realizatsii v suchasnykh umovakh : avtoref. dys. ... kand. nauk derzh. upr. : 25.00.01 / Karlova V. V. ; Ukr. akad. derzh. upr. pry Prezydentovi Ukrainy. – K., 2003. – 18 s.]

6. **Малімон В. І.** Культурна політика держави як чинник реформування суспільства : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.02 / Малімон В. І. ; Івано-Франків. нац. техн. ун-т нафти і газу. – Івано-Франківськ, 2011. – 20 с. [Malimon V. I. Kulturna polityka derzhavy yak chynnyk reformuvannia suspilstva : avtoref. dys. ... kand. nauk z derzh. upr. : 25.00.02 / Malimon V. I. ; Ivano-Frankiv. nats. tekhn. un-t nafty i hazu. – Ivano-Frankivsk, 2011. – 20 s.]

7. **Настич Т. П.** Державне регулювання фінансової діяльності закладів культури та мистецтва в Україні / Т. П. Настич // Вісн. КНУТД. – 2014 – № 1. – С. 199 – 206 [Nastych T. P. Derzhavne rehuliuвання finansovoi diialnosti zakladiv kultury ta mystetstva v Ukraini / T. P. Nastych // Visn. KNUTD. – 2014 – № 1. – S. 199 – 206].

8. **Проект Концепції державної цільової національно-культурної програми розвитку культури і мистецтва на період до 2017 року.** – Режим доступу : mincult.kmu.gov.ua/mincult/doccatalog/document [Proekt Kontseptsii derzhavnoi tsilovoi natsionalno-kulturnoi prohramy rozvytku kultury i mystetstva na period do 2017 roku. – Rezhym dostupu : mincult.kmu.gov.ua/mincult/doccatalog/document].

9. **Про культуру** : Закон України від 14 груд. 2010 р. № 2778-VI. – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua/go/2778-17 [Pro kulturu : Zakon Ukrainy vid 14 hrud. 2010 r. № 2778-VI. – Rezhym dostupu : zakon.rada.gov.ua/go/2778-17].

10. **Про рекламу** : Закон України від 3 лип. 1996 р. № 270/96-ВР. – Режим доступу : zakon4.rada.gov.ua/laws/show/270/96-vr [Pro reklamu : Zakon Ukrainy vid 3 lip. 1996 r. № 270/96-VR. – Rezhym dostupu : zakon4.rada.gov.ua/laws/show/270/96-vr].

11. **Регіони** України 2014 : стат. зб. / Держ. служба статистики України. – К., 2014. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua [Rehiony Ukrainy 2014 : stat. zb. / Derzh. sluzhba statystyky Ukrainy. – K., 2014. – Rezhym dostupu : www.ukrstat.gov.ua].

12. **Українська** культура в європейському контексті / Ю. П. Богущкий, В. П. Андрущенко, Ж. О. Безвершук, Л. М. Новохатко ; за ред. Ю. П. Богущкого. – К. : Знання, 2007. – 679 с. [Ukrainska kultura v yevropeiskomu konteksti / Yu. P. Bohutskiyi, V. P. Andrushchenko, Zh. O. Bezvershuk, L. M. Novokhatko ; za red. Yu. P. Bohutskoho. – K. : Znannia, 2007. – 679 s.].

13. **Управління** соціальним і гуманітарним розвитком : навч. посіб. У 2 ч. Ч. 2. / [авт. кол. : В. П. Трошинський, В. А. Скуратівський, Е. М. Лібанова та ін.] ; за заг. ред. В. П. Трошинського, В. А. Скуратівського. – К. : НАДУ, 2010. – 244 с. [Upravlinnia sotsialnym i humanitarnym rozvytkom : navch. posib. U 2 ch. Ch. 2. / [avt. kol. : V. P. Troshchynskiyi, V. A. Skurativskiyi, E. M. Libanova ta in.] ; za zah. red. V. P. Troshchynskoho, V. A. Skurativskoho. – K. : NADU, 2010. – 244 s.].

14. **Фесенко Н. С.** Державне регулювання розвитку культури на регіональному рівні : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.02 / Фесенко Н. С. ; Харків. регіон. ін-т держ. упр. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. – Х., 2006. – 18 с. [Fesenko N. S. Derzhavne rehulivannia rozvytku kultury na rehionalnomu rivni : avtoref. dys. ... kand. nauk z derzh. upr. : 25.00.02 / Fesenko N. S. ; Kharkiv. rehion. in-t derzh. upr. Nats. akad. derzh. upr. pry Prezidentovi Ukrainy. – Kh., 2006. – 18 s.].

15. **Чміль Г.** Візуалізація реального в сучасному культурному просторі : монографія / Г. Чміль, Н. Кораблєва. – К. : Ін-т культурології НАМУ, 2013. – 256 с. [Chmil H. Vizualizatsiia realnoho v suchasnomu kulturnomu prostori : monohrafiia / H. Chmil, N. Korablova. – K. : In-t kulturolohii NAMU, 2013. – 256 s.].

16. **Чукот С. А.** Генеза духовної культури: управлінський вимір : монографія / С. А. Чукот. – К. : УАДУ, 1999. – 256 с. [Chukut S. A. Geneza dukhovnoi kultury: upravlinskyi vymir : monohrafiia / S. A. Chukut. – K. : UADU, 1999. – 256 s.].

17. **Щекова Е. Л.** Экономика и менеджмент некоммерческих организаций : учебник / Е. Л. Щекова. – СПб. : Лань, 2004. – 192 с. [Shchekova E. L. Ekonomika i menedzhment nekommercheskih organizatsiy : uchebnik / E. L. Shchelkova. – SPb. : Lan, 2004. – 192 s.].

Надійшла до редколегії 14.10.15

УДК 35.07:004

Олександр РИЖЕНКО

Національна академія державного управління
при Президентові України

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОННОГО ВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ В 2014 – 2015 РР.

Аналізуються особливості реалізації механізмів електронного врядування в Україні в період з 2014 по 2015 рр. Пропонуються нормативно-правові, інституційно-організаційні та ресурсно-комунікаційні заходи щодо вдосконалення реалізації системи надання електронних послуг, забезпечення електронної ідентифікації, побудова інфраструктури електронної взаємодії, структурування важливих для суспільства відкритих державних даних. Обґрунтовується необхідність активізувати роботу Міжгалузевої ради з питань розвитку електронного урядування та налагодити взаємодію з центральними і місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами, організаціями, зокрема суб'єктами господарювання, що здійснюють адміністрування державних інформаційних ресурсів. Рекомендується реалізувати в Україні базові пріоритети міжнародної Ініціативи «Партнерство „Відкритий уряд”» у контексті функціонування системи надання електронних послуг та використання потенціалу інструментів е-демократії, що забезпечить результативність реформ, стабільний розвиток та сталу інформаційну незалежність держави і громадян.

Ключові слова: електронні послуги, електронне врядування, електронна взаємодія, відкриті дані.

Oleksandr Ryzhenko. Features of the development of E-governance mechanisms implementation in Ukraine in 2014 – 2015

The peculiarities of E-governance introduction mechanisms in Ukraine during 2014 – 2015 are analyzed. Legal, institutional, organizational, resource and communication measures to enhance E-services support, providing E-identification, build electronic interaction system, structure open government data are proposed. The necessity to enhance the activity of the Intersectoral Council for E-government development and to maintain cooperation with central and local executive bodies, local government bodies, enterprises and organizations including those that are managing state information resources is proved. To ensure effective reforms, sustainable development and information independence of the state and citizens it is recommended to implement the Open Government Partnership priorities in the field of E-services provision and E-democracy.

Key words: E-services, E-governance, E-interaction, open data.

Відповідно до державних пріоритетів Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020» електронне врядування визначено одним із головних пріоритетів реформування системи державного управління. Саме е-врядування має забезпечити нову ефективність роботи органів влади